

Fort Boven-Lent tot Wijnfort Lent

Toen de Franse overheersers in 1814 ook in Nijmegen eindelijk het veld moesten ruimen, lieten ze Nijmegen in berooide staat achter. Zeker als vesting had de stad zijn functie verloren. De stadsmuren waren gedeeltelijk gesloopt, Fort Knotsenburg aan de overzijde van de rivier was in verval geraakt, en er was op veel plaatsen buiten de stadswallen gebouwd. In 1815 kwam koning Willem I de stad inspecteren en achtte de stad als vesting verloren. Het leek hem raadzaam de stad de vestigingsstatus te ontnemen. Echter onder druk van de Staten Generaal, de Provinciale Staten, het gemeentebestuur, en de Nijmeegse neringdoende, die allen dachten politiek en/of economisch gewin uit de vestigingsstatus te kunnen halen, werd toch besloten de vesting te herbouwen. Tenslotte betekende een garnizoen binnen de stadsmuren een extra omzet en speciale aandacht uit Den Haag.

Baron van Kraaijenhof, toen wonende aan het Kelfkensbos, kreeg opdracht een nieuw verdedigingsplan voor de stad te ontwerpen. Het resultaat was in eerste instantie minder lucratief voor de handelaren dan ze gehoopt hadden. De stadswallen werden gerepareerd en alle koopmanshuizen aan de Waal moesten op de begane grond dichtgemetseld worden en op de bovenverdieping van met staal versterkte luiken worden voorzien. Dat betekende dus dat er niet meer geladen en gelost kon worden aan de rivier. De plannen behelsden tevens de bouw van een zestal fortificaties rondom de stad om de vijand met steeds moderner geschut verder van de stadsmuren te houden. Ook moesten alle stenen huizen buiten de stadsmuren afgebroken worden, om de vijand geen dekking te bieden en een vrij schootsveld te garanderen. Houten huizen konden ten tijde van oorlog platgebrand worden.

In 1832 werd uiteindelijk de opdracht tot bouw van het eerste fort gegeven. Drie van de zes forten werden gebouwd aan de rivier omdat in het begin van de 19e eeuw veel vervoer van zwaar oorlogsmaterieel over water ging en men de dreiging van Duitsland groot achtte. Aan de noordzijde van de rivier verrezen Fort Sprokkelenburg, later genoemd fort boven Lent en Fort nieuw Knotsenburg, later genoemd Fort beneden Lent. Aan de zuidzijde van de rivier bouwde men aan de rivier het op een heuvel gelegen Fort Sterrenschans. Aan de oostzijde van de stad bouwde men Fort kijk-in-de-pot, zo geheten omdat men van een hoog punt op de binnenplaats van het fort kon kijken waar de keuken gesitueerd was. Aan de westzijde van de stad werden Fort Indië en Fort Batavia samengevoegd tot Fort Kraaijenhof, genoemd naar de ontwerper van het verdedigingsstelsel.

Toen in 1870 de Frans-Pruisische oorlog uitbrak, bouwde men nog een verdedigingspunt aan de rivier, Fort Ooij geheten en een stuk oostelijk buiten de stad Fort Kwakkenberg. Maar.... in 1876 raakte Nijmegen haar vestigingsstatus toch kwijt en werd begonnen met de sloop van het geheel. Uiteindelijk bleven alleen de forten Boven en Beneden Lent behouden en in handen van defensie beiden als opslagplaats met slechts een beperkte bezetting.

Wat toen Fort Boven Lent heette, heet nu ' het Wijnfort '. Het fort speelde lange tijd slechts een beperkte rol, maar na W.O.II nam het belang weer toe, omdat men er zinkstukken en munitie op ging slaan om tijdens een Russische inval de dijken op te blazen en de rivier de polders in te leiden. Toen ook dit een verouderd idee bleek, stootte defensie in 1959 het fort af en verviel het aan de Domeinen. Begin 80er jaren startte een wijnimporteur zijn activiteiten vanuit het fort waarna er langzamerhand wat horeca-activiteiten ontplooid werden, en het fort zijn huidige functie verkreeg.